Biuletyn Europejski nr 8 (31)/ 2016*

SPIS TREŚCI

Informacje s. 2

Nowe akty prawne UE s. 2

Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE s. 5

- Renty strukturalne s. 5
- Zagadnienia ogólne – pytanie prejudycjalne s. 7
- Swobodny przepływ pracowników s. 7
- Cła s. 8
- Konkurencja s. 9
- Ochrona konsumentów s. 11
- Ochrona środowiska s. 12
- Podatki s. 13
- Rolnictwo s. 15
- Telekomunikacja s. 15
- Zamówienia publiczne s. 16
- Zatrudnienie s. 18

Orzecznictwo ETPC s. 19

* Biuletyn opracowywany przez Wydział VII Prawa Europejskiego w Biurze Orzecznictwa NSA stanowi informację o wybranych aktach prawnych Unii Europejskiej i orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz aktach prawnych Rady Europy i orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, mogących mieć znaczenie dla orzecznictwa sądów administracyjnych; jest dostępny w bazie CBOIS oraz na stronie http://www.nsa.gov.pl/biuletyn-europejski.php.

Informacje

- 14 lipca 2016 r. Trybunał Sprawiedliwości UE wydał **wyrok w sprawie C-406/14 Wrocław - Miasto na prawach powiatu przeciwko Ministrowi Infrastruktury i Rozwoju**; omówienie na s. 17 niniejszego Biuletynu.

- 7 lipca 2016 r. Trybunał Sprawiedliwości UE wydał **wyrok w sprawie C-210/15 P Rzeczpospolita Polska przeciwko Komisji Europejskiej**; omówienie na s. 5 niniejszego Biuletynu.

- KE przedstawiła pakiet środków w celu **przyspieszenia przejścia wszystkich sektorów gospodarki w Europie na gospodarkę niskoemisyjną**, co ma pomóc utrzymać konkurencyjność Europy. Stanowi to integralny element unii energetycznej i perspektywicznej polityki przeciwdziałania zmianie klimatu. Redukcja CO_2 ma objąć dodatkowe sektory: transport, budownictwo, rolnictwo, odpady, użytkowanie gruntów i leśnictwo. Zgodnie z założeniem KE do 2030 r. należy obniżyć emisję CO_2 o 30 % w porównaniu z rokiem 2005. Wielkość ta dotyczy całej UE. Poszczególne państwa członkowskie zostały zobowiązane do osiągnięcia ustalonej indywidualnie dla nich wielkości redukcji. W przypadku Polski wynosi ona 7 %.

- 27 lipca 2016 r. KE przyjęła **zalecenie w sprawie praworządności w Polsce (**C(2016) 5703 final). Przedstawiła w nim zastrzeżenia i propozycje rozwiązania kwestii przestrzegania wyroków TK, ich publikowania oraz zagwarantowania możliwości orzekania przez TK. Komisja uważa, że istnieje systemowe zagrożenie dla praworządności w Polsce, a w związku z tym zaleca, aby władze polskie podjęły odpowiednie działania w celu zaradzenia temu problemowi w trybie pilnym. Władze polskie mają poinformować KE o podjętych działaniach w terminie trzech miesięcy. W przypadku braku poprawy sytuacji może zostać uruchomiona procedura określona w art. 7 Traktatu o Unii Europejskiej (stwierdzenie przez Radę ryzyka poważnego naruszenia przez państwo członkowskie wartości UE).

Nowe akty prawne UE

[*) Podane informacje stanowią wybór nowych aktów prawnych UE we wskazanym miesiącu]

- Rozporządzenie Komisji (UE) 2016/1067 z dnia 1 lipca 2016 r. zmieniające załącznik III do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 110/2008 **w sprawie definicji, opisu, prezentacji, etykietowania i ochrony oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych**. Rozporządzenie weszło w życie dnia 5 lipca 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 178, s. 1—12).

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1191 z dnia 6 lipca 2016 r. **w sprawie promowania swobodnego przepływu obywateli** poprzez

uproszczenie wymogów dotyczących przedkładania określonych dokumentów urzędowych w Unii Europejskiej i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1024/2012. Rozporządzenie wchodzi w życie dnia 15 sierpnia 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 200, s. 1—136).

- Zalecenie Komisji (UE) 2016/1111 z dnia 6 lipca 2016 r. **w sprawie monitorowania obecności niklu w żywności** (Tekst mający znaczenie dla EOG). (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 183, s. 70—71).

- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/1095 z dnia 6 lipca 2016 r. dotyczące **zezwolenia na stosowanie** dwuwodnego octanu cynku, bezwodnego chlorku cynku, tlenku cynku, siedmiowodnego siarczanu cynku, jednowodnego siarczanu cynku, uwodnionego aminokwasowego chelatu cynku, chelatu cynku z hydrolizatami białkowymi, uwodnionego glicynowego chelatu cynku (w postaci stałej) i uwodnionego glicynowego chelatu cynku (w postaci płynnej) **jako dodatków paszowych dla wszystkich gatunków zwierząt** oraz zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1334/2003, (WE) nr 479/2006 i (UE) nr 335/2010 oraz rozporządzenia wykonawcze (UE) nr 991/2012 i (UE) nr 636/2013 (Tekst mający znaczenie dla EOG). Rozporządzenie weszło w życie dnia 27 lipca 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 182, s. 7—27).

- Dyrektywa Komisji (UE) 2016/1106 z dnia 7 lipca 2016 r. zmieniająca dyrektywę 2006/126/WE Parlamentu Europejskiego i Rady **w sprawie praw jazdy** (Tekst mający znaczenie dla EOG). Dyrektywa weszła w życie dnia 28 lipca 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 183, s. 59—63).

- Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 7 lipca 2016 r. w sprawie finansowania programu prac na rok 2016 dotyczącego szkoleń **w zakresie bezpieczeństwa żywności i paszy, zdrowia zwierząt, dobrostanu zwierząt oraz zdrowia roślin w ramach programu „Lepsze szkolenia na rzecz bezpieczniejszej żywności”**. Decyzja weszła w życie dnia 28 lipca 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 248, s. 4—7).

- Dyrektywa Rady (UE) 2016/1164 z dnia 12 lipca 2016 r. **ustanawiająca przepisy mające na celu przeciwdziałanie praktykom unikania opodatkowania**, które mają bezpośredni wpływ na funkcjonowanie rynku wewnętrznego. Dyrektywa wchodzi w życie dnia 8 sierpnia 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 193, s. 1—14).

- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/1153 z dnia 14 lipca 2016 r. **ustalające współczynnik korygujący do płatności bezpośrednich** przewidziany w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do roku kalendarzowego 2016. Rozporządzenie weszło w życie dnia 5 lipca 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 190, s. 76—77).

- Rozporządzenie Komisji (UE) 2016/1179 z dnia 19 lipca 2016 r. dostosowujące do postępu naukowo-technicznego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 **w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin** (Tekst mający znaczenie dla EOG). Rozporządzenie weszło w życie dnia 9 sierpnia 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 195, s. 11—25).

- Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2016/1189 z dnia 19 lipca 2016 r. **zezwalająca na wprowadzenie do obrotu mleka poddanego działaniu**

promieniowania UV jako nowej żywności zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 258/97 Parlamentu Europejskiego i Rady (notyfikowana jako dokument nr C(2016) 4565). (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 196, s. 50—52).

- Sprostowanie do rozporządzenia Komisji (WE) nr 1441/2007 z dnia 5 grudnia 2007 r. zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 2073/2005 **w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych** (Dz.U. L 322 z 7.12.2007). Data dokumentu: 20 lipca 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 195, s. 82—82).

- Sprostowanie do rozporządzenia (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. **w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego** oraz zmieniającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 (Dz.U. L 102 z 11.4.2006). Data dokumentu: 20 lipca 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 195, s. 83—83).

- Sprostowanie do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2016/973 z dnia 17 czerwca 2016 r. dotyczącego **zezwolenia na stosowanie bislizynianu cynku jako dodatku paszowego dla wszystkich gatunków zwierząt** (Dz.U. L 161 z 18.6.2016). Data dokumentu: 28 lipca 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 202, s. 56—56).

- Sprostowanie do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/2403 z dnia 15 grudnia 2015 r. **ustanawiającego wspólne wytyczne dotyczące norm i technik pozbawiania broni cech użytkowych** w celu zagwarantowania, że broń pozbawiona cech użytkowych trwale nie nadaje się do użytku (Dz.U. L 333 z 19.12.2015). Data dokumentu: 28 lipca 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 202, s. 56—56).

- Rozporządzenie Rady (UE) 2016/1252 z dnia 28 lipca 2016 r. zmieniające rozporządzenia (UE) 2016/72 i (UE) 2015/2072 w odniesieniu do niektórych **uprawnień do połowów**. Rozporządzenie weszło w życie dnia 31 lipca 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 205, s. 2—11).

- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/1253 z dnia 29 lipca 2016 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 92/2010 w odniesieniu do **wymiany danych między organami celnymi a krajowymi urzędami statystycznymi oraz sporządzania statystyk** (Tekst mający znaczenie dla EOG). Rozporządzenie wchodzi w życie dnia 19 sierpnia 2016 r. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 205, s. 12—16).

- Zalecenie Komisji (UE) 2016/1318 z dnia 29 lipca 2016 r. **w sprawie wytycznych dotyczących promowania budynków o niemal zerowym zużyciu energii** oraz najlepszych praktyk służących zapewnieniu, aby w terminie do 2020 r. wszystkie nowe budynki były budynkami o niemal zerowym zużyciu energii. (Dz. Urz. UE z 2016 r. Nr L 208, s. 46—57).

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości UE*

[*)W przypadku wyroków TSUE publikowane fragmenty stanowią wybrane cytaty lub tezy]

Renty strukturalne

Wyrok Trybunału z dnia 7 lipca 2016 r. w sprawie C-210/15 P, Rzeczpospolita Polska przeciwko Komisji Europejskiej

Odwołanie – EFOGR i EFRROW – Wydatki wyłączone z finansowania przez Unię – Rozporządzenia (WE) nr 1257/1999 i nr 1698/2005 – Wcześniejsze emerytury rolników – Ostateczne zaprzestanie prowadzenia komercyjnej działalności rolniczej

*) Rzeczpospolita Polska wnosi w odwołaniu o uchylenie wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 25 lutego 2015 r., Polska przeciwko Komisji (T-257/13), którym Sąd oddalił skargę tego państwa członkowskiego o stwierdzenie nieważności decyzji wykonawczej Komisji 2013/123/UE z dnia 26 lutego 2013 r. wyłączającej z finansowania Unii Europejskiej niektóre wydatki poniesione przez państwa członkowskie z tytułu Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOGR), Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz.U. 2013, L 67, s. 20) (zwanej dalej „sporną decyzją”) w części dotyczącej wdrożonego przez Rzeczpospolitą Polską działania „Renty strukturalne”.

*) W uzasadnieniu odwołania Rzeczpospolita Polska podnosi jeden zarzut, dotyczący błędu popełnionego przez Sąd przy wykładni spornych przepisów w zakresie, w jakim uznał on, że prowadzenie komercyjnej gospodarki rolnej przez osobę przekazującą w okresie poprzedzającym przekazanie gospodarstwa stanowi warunek przyznania renty strukturalnej.

*) Wykładnia literalna art. 23 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 1698/2005 skłoniła Sąd do uznania, iż obowiązek ostatecznego zaprzestania wszelkiej komercyjnej działalności rolniczej oznacza, że działalność ta była faktycznie wykonywana komercyjnie w okresie poprzedzającym przekazanie. Ta ocena Sądu nie jest obarczona żadnym błędem, gdyż jest ona oparta na pojęciu zaprzestania działalności, które oznacza samo z siebie, że działalność ta była prowadzona wcześniej. Potwierdza ją również analiza celów, które prawodawca Unii realizował, przyjmując rozporządzenie nr 1698/2005 przewidujące wsparcie przechodzenia na wcześniejszą emeryturę.

*) Wskazując bowiem, że wsparcie przechodzenia na wcześniejszą emeryturę miało zachęcić rolników do wcześniejszego zaprzestania działalności w okolicznościach, w których rolnicy ci normalnie by tego nie zrobili, Sąd w sposób dorozumiany, lecz logiczny uznał, że osobami kwalifikującymi się do skorzystania z tej pomocy mogli być wyłącznie rolnicy, którzy prowadzili komercyjną gospodarkę rolną. Jeżeli bowiem wsparcie może zachęcać rolników do zaprzestania działalności rolniczej wtedy, gdy normalnie by tego nie zrobili, oznacza to, że działalność ta dostarcza dochodów tym, którzy ją wykonują.

*) Taka wykładnia art. 23 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 1698/2005 wpisuje się w logikę rozporządzenia Rady (EWG) nr 2079/92 z dnia 30 czerwca 1992 r. ustanawiającego wspólnotowy system wsparcia przechodzenia na wcześniejszą

emeryturę w rolnictwie (Dz.U. 1992, L 215, s. 91). Artykuł 5 pkt 1 tiret drugie tego rozporządzenia przewidywał, że osoby przekazujące były między innymi zobowiązane do prowadzenia działalności rolniczej jako swej głównej działalności przez dziesięć lat poprzedzających jej zaprzestanie, przy czym działalność rolnicza jako główna działalność oznaczała zgodnie z art. 2 tego rozporządzenia działalność prowadzoną w warunkach przewidzianych w art. 5 ust. 1 lit. a) rozporządzenia Rady (EWG) nr 2328/91 z dnia 15 lipca 1991 r. w sprawie poprawy efektywności struktur rolniczych (Dz.U. 1991, L 218, s. 1). Ten ostatni artykuł przewidywał system wsparcia inwestycji w gospodarstwach rolnych prowadzonych przez rolnika, dla którego prowadzenie gospodarstwa było główną działalnością, i stanowił, że państwa członkowskie mogą stosować system pomocy względem rolników, którzy pomimo tego, że nie prowadzą działalności rolniczej jako swej głównej działalności, uzyskują co najmniej 50% dochodu ogółem z działalności rolniczej, leśnej, turystycznej, rzemieślniczej lub też z działalności polegającej na utrzymaniu obszarów przyrodniczych, korzystającej z pomocy publicznej i wykonywanej na ich gospodarstwie.

*) Wykładnia kontekstowa, odnosząca się konkretnie do art. 23 ust. 2 lit. c) rozporządzenia nr 1698/2005, nie może podważyć tego wniosku, ponieważ z celów wsparcia przechodzenia na wcześniejszą emeryturę wynika, że środek ten ma zachęcać rolników, którzy czerpią dochody ze swej działalności rolniczej, do zaprzestania tej działalności w okolicznościach, w których normalnie by tego nie zrobili.

*) Okoliczność, że PROW 2007–2013 nie przewidywał, iż przyznanie pomocy jest uzależnione od prowadzenia komercyjnej gospodarki rolnej w okresie poprzedzającym przekazanie gospodarstwa, nie ma wpływu na wykładnię art. 23 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 1698/2005. Z art. 15 ust. 1 akapit pierwszy tego rozporządzenia wynika bowiem, że programy rozwoju obszarów wiejskich wdrażają strategię rozwoju obszarów wiejskich poprzez szereg środków zgrupowanych zgodnie z kierunkami określonymi w tytule IV tego rozporządzenia. W tych ramach państwa członkowskie są zobowiązane przestrzegać warunków określonych w przepisach dotyczących tych kierunków przy opracowywaniu i wdrażaniu swoich programów rozwoju obszarów wiejskich.

*) Odwołanie do art. 10 rozporządzenia nr 1257/1999 nie pozwala zrewidować wykładni art. 23 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 1698/2005 dokonanej przez Sąd, ponieważ rozporządzenie nr 1257/1999 nie miało zastosowania do okresu programowania 2007–2013. Poza tym okoliczność – przy założeniu, że zostałaby wykazana – że cele wsparcia przechodzenia na wcześniejszą emeryturę nie są związane z czynnikami produkcji, nie ma wpływu na stwierdzenie, iż podstawowym celem tego środka jest zachęcanie rolników do zaprzestania działalności rolniczej wtedy, gdy normalnie by tego nie zrobili, to znaczy kiedy działalność ta przynosi im dochody.

*) Z tych samych powodów należy oddalić argument, zgodnie z którym działalność rolnicza generująca produkcję zaspokajającą potrzeby rolnika i jego rodziny odpowiada uzyskiwaniu dochodów. Co prawda wsparcie przechodzenia na wcześniejszą emeryturę przewidziane w art. 23 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 1698/2005 opiera się na logice zachęcania do zaprzestania działalności rolniczej w okolicznościach, w których rolnik normalnie by tego nie zrobił ze względu na uzyskiwanie dochodów dzięki tej działalności, niemniej faktu prowadzenia działalności rolniczej celem zaspokojenia potrzeb własnych i rodziny

nie można porównywać do prowadzenia działalności rolniczej generującej dochód.

*) Chociaż wśród celów wsparcia przechodzenia na wcześniejszą emeryturę figuruje poprawa rentowności gospodarstw rolnych i ich zmiana strukturalna, nie może to uzasadniać przyznawania wsparcia rolnikom, którzy przed przekazaniem gospodarstwa nie prowadzili swej działalności w sposób komercyjny, gdyż w przeciwnym razie podważono by wykładnię literalną art. 23 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 1698/2005, dokonaną prawidłowo przez Sąd i potwierdzoną przez wykładnię kontekstową tego przepisu.

*) Z powyższych względów odwołanie zostaje oddalone.

Zagadnienia ogólne – pytanie prejudycjalne

Wyrok Trybunału z dnia 5 lipca 2016 r. w sprawie C-614/14, Atanas Ognyanovow

Odesłanie prejudycjalne – Artykuł 267 TFUE – Artykuł 94 regulaminu postępowania przed Trybunałem – Treść wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym – Przepis krajowy przewidujący wyłączenie sądu krajowego ze względu na wyrażenie wstępnego stanowiska we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym poprzez stwierdzenie okoliczności faktycznych i prawnych – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej – Artykuł 47 akapit drugi i art. 48 ust. 1

*) Artykuł 267 TFUE i art. 94 regulaminu postępowania przed Trybunałem, rozpatrywane w świetle art. 47 akapit drugi i art. 48 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisowi krajowemu interpretowanemu w ten sposób, że zobowiązuje on sąd odsyłający do wyłączenia się z toczącej się sprawy ze względu na to, iż sąd ten przedstawił we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym okoliczności faktyczne i prawne tej sprawy.

*) Prawo Unii, w szczególności art. 267 TFUE, należy interpretować w ten sposób, że nie wymaga ono ani nie zakazuje, aby sąd odsyłający dokonywał, po wydaniu orzeczenia w trybie prejudycjalnym, nowego wysłuchania stron oraz nowych czynności dowodowych mogących skłonić go do zmiany stwierdzeń odnoszących się do okoliczności faktycznych i prawnych, których dokonał w ramach wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, pod warunkiem że sąd ten w pełni uwzględni wykładnię prawa Unii przyjętą przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

*) Prawo Unii należy interpretować w ten sposób, że stoi ono na przeszkodzie temu, aby sąd odsyłający stosował przepis krajowy taki jak rozpatrywany w postępowaniu głównym, który został uznany za niezgodny z tym prawem.

Swobodny przepływ pracowników

Wyrok Trybunału z dnia 13 lipca 2016 r. w sprawie C-187/15, Joachim Pöpperl przeciwko Land Nordrhein-Westfalen

Odesłanie prejudycjalne – Artykuł 45 TFUE – Swobodny przepływ pracowników – Urzędnik jednego z państw członkowskich, który odszedł ze służby publicznej celem podjęcia pracy w innym państwie członkowskim – Uregulowanie krajowe przewidujące w takim wypadku utratę praw do emerytury nabytych w służbie publicznej i ubezpieczenie z mocą

wsteczną w powszechnym systemie emerytalnym

*) Wykładni art. 45 TFUE należy dokonywać w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, takiemu jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, zgodnie z którym osoba zatrudniona jako urzędnik w państwie członkowskim, która na własne życzenie odchodzi ze służby celem wykonywania pracy w innym państwie członkowskim traci swe prawa do emerytury z systemu emerytalnego urzędników i zostaje z mocą wsteczną ubezpieczona w powszechnym systemie emerytalnym, z którego przysługuje jej niższa emerytura niż wynikająca z tych praw.

*) Wykładni art. 45 TFUE należy dokonywać w ten sposób, że zadaniem sądu krajowego jest zapewnienie pełnej skuteczności tego przepisu i przyznanie pracownikom, w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, praw emerytalnych porównywalnych z prawami urzędników, którzy zachowują prawa do emerytury odpowiadającej, mimo zmiany pracodawcy publicznego, latom służby uprawniającym do emerytury, jakie przepracowali, dokonując wykładni prawa krajowego zgodnie ze wspomnianym przepisem albo, jeśli taka wykładnia nie jest możliwa, nie stosując sprzecznego z nim przepisu prawa krajowego celem zastosowania tego samego reżimu prawnego, jaki jest stosowany wobec wspomnianych urzędników.

Cła

Wyrok Trybunału z dnia 14 lipca 2016 r. w sprawie C-97/15, Sprengen/Pakweg Douane BV przeciwko Staatssecretaris van Finaciën

Odesłanie prejudycjalne – Wspólna taryfa celna – Nomenklatura scalona – Pozycje 8471 i 8521 – Uwagi wyjaśniające – Porozumienie w sprawie handlu produktami technologii informacyjnej – „Screenplays”

*) Nomenklaturę scaloną zawartą w załączniku I do rozporządzenia Rady (EWG) nr 2658/87 z dnia 23 lipca 1987 r. w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej taryfy celnej, w brzmieniu wynikającym kolejno z rozporządzenia Komisji (WE) nr 1549/2006 z dnia 17 października 2006 r. i rozporządzenia Komisji (WE) nr 1214/2007 z dnia 20 września 2007 r., należy interpretować w ten sposób, że urządzenia takie jak będące przedmiotem postępowania głównego screenplays, których funkcją jest, po pierwsze, przechowywanie danych multimedialnych, i po drugie, ich odtwarzanie na telewizorze lub monitorze, objęte są pozycją 8521 tej nomenklatury.

Wyrok Trybunału z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie C-4/15, Staatssecretaris van Financiën przeciwko Argos Supply Trading BV

Odesłanie prejudycjalne – Unia celna – Wspólna taryfa celna – Gospodarcze procedury celne – Uszlachetnianie bierne – Rozporządzenie (EWG) nr 2913/92 – Artykuł 148 lit. c) – Wydanie zezwolenia – Warunki ekonomiczne – Brak poważnego naruszenia istotnych interesów wspólnotowych przetwórców – Pojęcie „wspólnotowych przetwórców”

*) Artykuł 148 lit. c) rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny należy interpretować w ten sposób, że w ramach wniosku o pozwolenie na zastosowanie procedury uszlachetniania biernego, w celu dokonania oceny, czy zostały spełnione warunki ekonomiczne, od których jest uzależnione zastosowanie tej procedury, należy wziąć pod uwagę nie tylko istotne interesy wspólnotowych producentów

produktów podobnych do produktu końcowego pochodzącego z zamierzonych procesów uszlachetniania, lecz również interesy wspólnotowych producentów produktów podobnych do surowców lub niewspólnotowych produktów pośrednich przeznaczonych do włączenia do towarów wspólnotowych wywożonych czasowo podczas tych procesów.

Wyrok Trybunału z dnia 28 lipca 2016 r. w sprawie C-80/15, Robert Fuchs AG przeciwko Hauptzollamt Lörrach

Odesłanie prejudycjalne – Unia celna – Wspólna taryfa celna – Procedura odprawy czasowej ze zwolnieniem z należności celnych – Rozporządzenie (EWG) nr 2454/93 – Warunki całkowitego zwolnienia z należności przywozowych – Środki transportu powietrznego zarejestrowane poza obszarem celnym Unii i używane przez podmiot z siedzibą poza tym obszarem – Artykuł 555 ust. 1 lit. a) – Użytkowanie w celach handlowych – Pojęcie – Używanie helikopterów przez szkołę lotniczą dla celów płatnych lotów szkoleniowych prowadzonych przez instruktora i kursanta – Wyłączenie

*) Artykuł 555 ust. 1 lit. a) rozporządzenia Komisji (EWG) nr 2454/93 z dnia 2 lipca 1993 r. ustanawiającego przepisy w celu wykonania rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny zmieniony rozporządzeniem Komisji (WE) nr 2286/2003 z dnia 18 grudnia 2003 r. należy interpretować w ten sposób, że loty wykonywane odpłatnie celem szkolenia z zakresu pilotażu helikopterem, na pokładzie którego znajdują się kursant i instruktor lotu, nie mogą być uznane za użytkowanie w celach handlowych środka transportu w rozumieniu tego przepisu.

Konkurencja

Wyrok Trybunału z dnia 7 lipca 2016 r. w sprawie C-567/14, Genentech Inc. przeciwko Hoechst GmbH, Sanofi-Aventis Deutschland GmbH

Odesłanie prejudycjalne – Konkurencja – Artykuł 101 TFUE – Umowa licencji niewyłącznej – Patent – Brak naruszenia – Obowiązek uiszczenia opłaty

*) Artykuł 101 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on temu, by na podstawie umowy licencyjnej, takiej jak umowa sporna w postępowaniu głównym, zobowiązać licencjobiorcę do uiszczania opłaty za wykorzystanie opatentowanej technologii w całym okresie skuteczności tej umowy, w wypadku unieważnienia patentu objętego licencją albo braku jego naruszenia, w związku z tym, że licencjobiorca mógł swobodnie rozwiązać wspomnianą umowę z zachowaniem rozsądnego okresu wypowiedzenia.

Wyrok Trybunału z dnia 19 lipca 2016 r. w sprawie C-526/14, Tadej Kotnik i in., Jože Sedonja i in., Fondazione cassa di risparmio di Imola, Andrej Pipuš i in., Tomaž Štrukelj, Luka Jukič, Angel Jaromil, Franc Marušič i in., Stajka Skrbinšek, Janez Forte i in., Državni svet Republike Slovenije, Varuh človekovih pravic Republike Slovenije, Igor Karlovšek, Marija Karlovšek, Janez Gosar przeciwko Državni zbor Republike Slovenije

Odesłanie prejudycjalne – Ważność i wykładnia komunikatu Komisji dotyczącego sektora bankowego – Wykładnia dyrektyw 2001/24/WE i 2012/30/UE – Pomoc państwa dla banków w kontekście kryzysu finansowego – Podział obciążenia – Umorzenie funduszy własnych akcjonariuszy, hybrydowych papierów wartościowych i obligacji

podporządkowanych – Zasada ochrony uzasadnionych oczekiwań – Prawo własności – Ochrona interesów wspólników i osób trzecich – Reorganizacja i likwidacja instytucji kredytowych

*) Komunikat Komisji w sprawie stosowania od dnia 1 sierpnia 2013 r. reguł pomocy państwa w odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego („komunikat dotyczący sektora bankowego") należy interpretować w ten sposób, iż nie ma on wiążącego skutku wobec państw członkowskich.

*) Artykuły 107–109 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwiają się one pkt 40–46 komunikatu dotyczącego sektora bankowego w zakresie, w jakim wspomniane punkty przewidują warunek podziału obciążenia pomiędzy akcjonariuszy i posiadaczy podporządkowanych papierów wartościowych w celu uzyskania zezwolenia na pomoc państwa.

*) Zasada ochrony uzasadnionych oczekiwań oraz prawo własności powinny być interpretowane w ten sposób, że nie sprzeciwiają się one pkt 40–46 komunikatu dotyczącego sektora bankowego w zakresie, w jakim wspomniane punkty przewidują warunek podziału obciążenia pomiędzy akcjonariuszy i posiadaczy podporządkowanych papierów wartościowych w celu uzyskania zezwolenia na pomoc państwa.

*) Artykuły 29, 34, 35 i 40–42 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/30/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w państwach członkowskich od spółek w rozumieniu art. 54 akapit drugi Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w celu uzyskania ich równoważności, dla ochrony interesów zarówno wspólników, jak i osób trzecich w zakresie tworzenia spółki akcyjnej, jak również utrzymania i zmian jej kapitału należy interpretować w ten sposób, iż nie sprzeciwiają się one pkt 40–46 komunikatu dotyczącego sektora bankowego w zakresie, w jakim wspomniane punkty przewidują warunek podziału obciążenia pomiędzy akcjonariuszy i posiadaczy podporządkowanych papierów wartościowych w celu uzyskania zezwolenia na pomoc państwa.

*) Komunikat dotyczący sektora bankowego należy interpretować w ten sposób, iż środki przekształcenia lub obniżenia wartości hybrydowych papierów wartościowych i obligacji podporządkowanych takie jak przewidziane w pkt 44 tego komunikatu nie powinny wychodzić poza to, co jest konieczne do zmniejszenia deficytu w kapitale własnym danego banku.

*) Artykuł 2 tiret siódme dyrektywy 2001/24/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 kwietnia 2001 r. w sprawie reorganizacji i likwidacji instytucji kredytowych należy interpretować w ten sposób, że środki podziału obciążenia takie jak przewidziane w pkt 40–46 komunikatu dotyczącego sektora bankowego są objęte pojęciem „środków służących reorganizacji" w rozumieniu wspomnianego przepisu dyrektywy 2001/24.

Wyrok Trybunału z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie C-493/14, Dilly's Wellnesshotel GmbH przeciwko Finanzamt Linz

Odesłanie prejudycjalne – Pomoc państwa – Program pomocy w formie ulg podatkowych w odniesieniu do podatków na ochronę środowiska – Rozporządzenie (WE) nr 800/2008 – Kategorie pomocy, które można uznać za zgodne ze wspólnym rynkiem i zwolnione z obowiązku zgłoszenia – Bezwzględny charakter przesłanek

zwolnienia – Artykuł 3 ust. 1 – Wyraźne odesłanie do tego rozporządzenia w programie pomocy

*) Artykuł 3 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. [107 i 108 TFUE] (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych) należy interpretować w ten sposób, że brak w programie pomocy, takim jak ten będący przedmiotem postępowania głównego wyraźnego odesłania do tego rozporządzenia poprzez zacytowanie jego tytułu i wskazanie miejsca publikacji w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, stoi na przeszkodzie temu, aby ten program pomocy był uznany jako spełniający warunki zwolnienia na podstawie art. 25 ust. 1 tego rozporządzenia z obowiązku zgłoszenia przewidzianego w art. 108 ust. 3 TFUE.

Ochrona konsumentów

Wyrok Trybunału z dnia 7 lipca 2016 r. w sprawie C-476/14, Citroën Commerce GmbH przeciwko Zentralvereinigung des Kraffahrzeuggewerbes zur Aufrechterhaltung lauteren Wettbewerbs eV (ZLW)

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywy 98/6/WE i 2005/29/WE – Ochrona konsumentów – Reklama z podaniem ceny – Pojęcia „oferty" i „ceny wraz z podatkami" – Obowiązek włączenia do ceny sprzedaży pojazdu samochodowego obligatoryjnie przypadających dodatkowych kosztów przemieszczenia tego pojazdu

*) Artykuł 3 dyrektywy 98/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 lutego 1998 r. w sprawie ochrony konsumenta przez podawanie cen produktów oferowanych konsumentom w związku z art. 1 i art. 2 lit. a) tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że koszty przemieszczenia pojazdu samochodowego od producenta do sprzedawcy, które obciążają konsumenta, powinny być uwzględnione w cenie sprzedaży tego pojazdu podanej w reklamie zamieszczonej przez przedsiębiorcę, jeżeli reklama ta, biorąc pod uwagę wszystkie jej cechy, stanowi w oczach konsumenta ofertę dotyczącą owego pojazdu. Do sądu odsyłającego należy zbadanie, czy wszystkie te przesłanki są spełnione.

Wyrok Trybunału z dnia 14 lipca 2016 r. w sprawie C-19/15, Verband Sozialer Wettbewerb eV przeciwko Innova Vital GmbH

Odesłanie prejudycjalne – Ochrona konsumentów – Rozporządzenie (WE) nr 1924/2006 – Oświadczenia żywieniowe i zdrowotne dotyczące żywności – Artykuł 1 ust. 2 – Zakres zastosowania – Żywność przeznaczona jako taka dla konsumentów końcowych – Oświadczenia zawarte w przekazach o charakterze komercyjnym skierowanych wyłącznie do specjalistów w dziedzinie ochrony zdrowia

*) Artykuł 1 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1924/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności, zmienionego rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1047/2012 z dnia 8 listopada 2012 r., należy interpretować w ten sposób, że zakresem zastosowania tego rozporządzenia są objęte oświadczenia żywieniowe lub zdrowotne zawarte w przekazach komercyjnych dotyczących żywności przeznaczonej jako taka dla konsumentów końcowych również w sytuacji, gdy przekazy te są skierowane nie do konsumenta końcowego, ale wyłącznie do specjalistów w dziedzinie ochrony zdrowia.

Ochrona środowiska

Wyrok Trybunału z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawach połączonych C-387/15 i C-388/15, Hilde Orleans, Rudi Van Buel, Marina Apers (C-387/15) oraz Denis Malcorps, Myriam Rijssens, Guido Van De Walle (C-388/15) przeciwko Vlaams Gewest

Odesłanie prejudycjalne – Środowisko – Dyrektywa 92/43/EWG – Ochrona siedlisk przyrodniczych – Specjalne obszary ochrony – Teren Natura 2000 „Estuarium rzek Escaut i Durme od granicy niderlandzkiej do Gandawy" – Rozbudowa obszaru portowego – Ocena skutków planu lub przedsięwzięcia dla chronionego terenu – Urzeczywistnienie się szkodliwych oddziaływań – Wcześniejsze, ale jeszcze niezakończone utworzenie strefy typu odpowiadającego zniszczonej części – Zakończenie po przeprowadzeniu oceny – Artykuł 6 ust. 3 i 4

*) Artykuł 6 ust. 3 dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory należy interpretować w ten sposób, że środki zawarte w planie lub przedsięwzięciu, które nie są bezpośrednio związane z zagospodarowaniem terenu mającego znaczenie dla Wspólnoty lub konieczne do jego zagospodarowania, przewidujące przed urzeczywistnieniem się negatywnego oddziaływania na typ siedliska przyrodniczego występującego na tym terenie utworzenie w przyszłości strefy tego typu, którego zakończenie nastąpi jednak po przeprowadzeniu oceny istotnego ewentualnego niekorzystnego wpływu na integralność tego terenu, nie mogą być brane pod uwagę przy tej ocenie. Środki takie mogą być w danym wypadku uznane za „środki kompensujące" w rozumieniu ust. 4 tego artykułu, o ile spełnione są przesłanki przewidziane w tym przepisie.

Wyrok Trybunału z dnia 28 lipca 2016 r. w sprawie C-379/15, Association France Nature Environnement przeciwko Premier ministre, Ministre de l'Écologie, du Développement durable et de l'Énergie

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 2001/42/WE – Ocena skutków wywieranych przez niektóre plany i programy na środowisko naturalne – Akt prawa krajowego niezgodny z prawem Unii – Skutki prawne – Uprawnienie sądu krajowego do czasowego utrzymania w mocy niektórych skutków takiego aktu – Artykuł 267 akapit trzeci TFUE – Obowiązek skierowania do Trybunału wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

*) Sąd krajowy może, jeśli zezwala mu na to prawo krajowe, w drodze wyjątku i traktując każdy przypadek osobno, czasowo ograniczyć niektóre skutki stwierdzenia niezgodności z prawem przepisu prawa krajowego, który został uchwalony z naruszeniem obowiązków przewidzianych w dyrektywie 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, w szczególności obowiązków wynikających z jej art. 6 ust. 3, pod warunkiem, że owo ograniczenie motywowane jest nadrzędną przesłanką związaną z ochroną środowiska oraz uwzględnia szczególne okoliczności zawisłej przed nim sprawy. Z tego wyjątkowego uprawnienia może skorzystać tylko w razie spełnienia wszystkich kryteriów sformułowanych w wyroku z dnia 28 lutego 2012 r., Inter-Environnement Wallonie i Terre wallonne (C-41/11, EU:C:2012:103), a więc:
– zaskarżony przepis prawa krajowego musi stanowić prawidłowy środek transpozycji prawa Unii w dziedzinie ochrony środowiska;

– uchwalenie i wejście w życie nowego przepisu prawa krajowego nie pozwoli na uniknięcie niekorzystnych dla środowiska skutków uchylenia zaskarżonego przepisu prawa krajowego;
– uchylenie tego przepisu będzie skutkować powstaniem luki prawnej w zakresie transpozycji prawa Unii w dziedzinie ochrony środowiska, co będzie tym bardziej niekorzystne dla środowiska, w tym znaczeniu, że owo uchylenie będzie przekładać się na mniejszą jego ochronę, pozostając tym samym w sprzeczności z podstawowym celem tej dyrektywy; oraz
– utrzymanie w mocy, w drodze wyjątku, skutków zaskarżonego przepisu prawa krajowego będzie odnosić się wyłącznie do okresu bezwzględnie koniecznego do przyjęcia środków pozwalających na usunięcie stwierdzonej nieprawidłowości.

*) W obecnym stanie prawa Unii sąd krajowy, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu jest co do zasady zobowiązany do zwrócenia się do Trybunału w trybie prejudycjalnym, aby mógł on ocenić, czy przepisy prawa wewnętrznego uznane za sprzeczne z prawem Unii mogą, w drodze wyjątku, zostać czasowo utrzymane w mocy, w świetle nadrzędnej przesłanki związanej z ochroną środowiska oraz szczególnych okoliczności zawisłej przed nim sprawy. Sąd krajowy jest zwolniony z tego obowiązku tylko wówczas, gdy jest przekonany, co powinien szczegółowo uzasadnić, że wykładnia i stosowanie kryteriów sformułowanych w wyroku z dnia 28 lutego 2012 r., Inter-Environnement Wallonie i Terre wallonne (C-41/11, EU:C:2012:103) nie budzą żadnych racjonalnych wątpliwości.

Wyrok Trybunału z dnia 28 lipca 2016 r. w sprawie C-147/15, Città Metropolitana di Bari (dawniej Provincia di Bari) przeciwko Edilizia Mastrodonato Srl

Odesłanie prejudycjalne – Ochrona środowiska naturalnego – Gospodarowanie odpadami – Dyrektywa 2006/21/WE – Artykuł 10 ust. 2 – Wypełnianie wyrobisk poeksploatacyjnych odpadami innymi niż odpady wydobywcze – Składowanie lub odzysk wspomnianych odpadów

*) Artykuł 10 ust. 2 dyrektywy 2006/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie gospodarowania odpadami pochodzącymi z przemysłu wydobywczego oraz zmieniającej dyrektywę 2004/35/WE należy interpretować w ten sposób, że nie skutkuje on objęciem przepisami dyrektywy Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów wypełniania wyrobiska kamieniołomu odpadami innymi niż odpady wydobywcze, w przypadku gdy proces ten stanowi odzysk tych odpadów, czego zbadanie należy do sądu odsyłającego.

Podatki

Wyrok Trybunału z dnia 13 lipca 2016 r. w sprawie C-18/15, Brisal – Auto Estradas do Litoral SA, KBC Finance Ireland przeciwko Fazenda Pública

Odesłanie prejudycjalne – Artykuł 56 TFUE – Swoboda świadczenia usług – Ograniczenia – Przepisy podatkowe – Opodatkowanie pobieranych odsetek – Odmienne traktowanie instytucji finansowych będących rezydentami i instytucji finansowych niebędących rezydentami

*) Artykuł 49 WE nie sprzeciwia się przepisom krajowym, na podstawie których procedura poboru podatku u źródła jest stosowana do wynagrodzenia instytucji finansowych niebędących rezydentami w państwie członkowskim, w którym świadczone są usługi, podczas gdy wynagrodzenie wypłacane instytucjom finansowym będącym rezydentami tego

państwa członkowskiego nie podlega takiemu pobraniu u źródła, pod warunkiem, że stosowanie do instytucji finansowych niebędących rezydentami poboru u źródła jest uzasadnione nadrzędnym względem interesu ogólnego i nie wykracza poza to, co jest niezbędne do osiągnięcia zamierzonego celu.
Artykuł 49 WE sprzeciwia się przepisom krajowym takim jak będące przedmiotem postępowania głównego, które co do zasady opodatkowują instytucje finansowe niebędące rezydentami od przychodów z odsetek uzyskanych w danym państwie członkowskim, bez przyznania im możliwości odliczenia kosztów uzyskania przychodu bezpośrednio związanych z daną działalnością, podczas gdy taka możliwość jest przyznana instytucjom finansowym będącym rezydentami.
Do sądu odsyłającego należy ocena, na podstawie jego prawa krajowego, jakie są koszty uzyskania przychodu, które mogą być uznane za bezpośrednio związane z daną działalnością.

Wyrok Trybunału z dnia 28 lipca 2016 r. w sprawie C-332/15, Giuseppe Astone

Odesłanie prejudycjalne – Wspólny system podatku od wartości dodanej – Dyrektywa 2006/112/WE – Artykuły 167, 168, 178 - 182, 193, 206, 242, 244, 250, 252 i 273 – Prawo do odliczenia podatku VAT – Wymogi materialne – Wymogi formalne – Termin zawity – Przepisy krajowe wykluczające prawo do odliczenia w wypadku nieprzestrzegania większości wymogów formalnych – Oszustwo podatkowe

*) Artykuły 167, 168, 178, art. 179 akapit pierwszy oraz art. 180 i 182 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej, należy interpretować w ten sposób, że przepisy te nie stoją na przeszkodzie dla przepisów krajowych przewidujących termin zawity na wykonanie prawa do odliczenia, taki jak termin w postępowaniu głównym, o ile zapewnione jest poszanowanie zasad równoważności i skuteczności, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego.

*) Artykuły 168, 178, 179, 193, 206, 242, 244, 250, 252 i 273 dyrektywy 2006/112 należy interpretować w ten sposób, że przepisy te nie stoją na przeszkodzie dla przepisów krajowych, takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, które pozwalają organom podatkowym odmówić podatnikowi prawa do odliczenia podatku od wartości dodanej w wypadku stwierdzenia, że uchybił on w oszukańczy sposób – czego ustalenie należy do sądu odsyłającego – większości obowiązków formalnych spoczywających na nim, aby mógł skorzystać z tego prawa.

Wyrok Trybunału z dnia 28 lipca 2016 r. w sprawie C-543/14, Ordre des barreaux francophones et germanophone i in., Jimmy Tessens i in., Orde van Vlaamse Balies, Ordre des avocats du barreau d'Arlon i in. przeciwko Conseil des ministres

Podatek VAT – Dyrektywa 2006/112/WE – Ważność i wykładnia dyrektywy – Usługi świadczone przez adwokatów – Opodatkowanie VAT – Prawo do skutecznego środka prawnego – Równość broni – Pomoc prawna

*) Badanie art. 1 ust. 2 oraz art. 2 ust. 1 lit. c) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej w świetle prawa do skutecznego środka prawnego i zasady równości broni zagwarantowanych w art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej nie wykazało żadnego elementu mającego wpływ na ich ważność w zakresie, w jakim przepisy te nakładają podatek od wartości dodanej na usługi świadczone przez adwokatów na rzecz podmiotów, które nie korzystają z pomocy prawnej w ramach krajowego systemu pomocy prawnej.

*) Artykuł 9 ust. 4 i 5 Konwencji o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, podpisanej w Aarhus w dniu 25 czerwca 1998 r., nie może być powoływany do celów oceny ważności art. 1 ust. 2 oraz art. 2 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2006/112.

*) Artykuł 132 ust. 1 lit. g) dyrektywy 2006/112 należy interpretować w ten sposób, że usługi świadczone przez adwokatów na rzecz podmiotów, które korzystają z pomocy prawnej w ramach krajowego systemu pomocy prawnej, takiego jak będący przedmiotem postępowania głównego, nie są zwolnione z podatku od wartości dodanej.

Rolnictwo

Wyrok Trybunału z dnia 7 lipca 2016 r. w sprawie C-111/15, Občina Gorje przeciwko Republika Slovenija

Odesłanie prejudycjalne – Wspólna polityka rolna – Rozporządzenie (WE) nr 1698/2005 – Rozporządzenie (UE) nr 65/2011 – Finansowanie przez EFRROW – Wsparcie rozwoju obszarów wiejskich – Zasady kwalifikowalności operacji i wydatków – Warunek czasowy – Całkowite wykluczenie – Zmniejszenie wsparcia

*) Artykuł 71 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on uregulowaniu krajowemu, takiemu jak będące przedmiotem postępowania głównego, zgodnie z którym do wkładu z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich na współfinansowanie operacji wybranej przez instytucję zarządzającą danego programu rozwoju obszarów wiejskich lub na jej odpowiedzialność kwalifikują się wyłącznie wydatki poniesione po wydaniu decyzji o przyznaniu takiego wsparcia.

*) Artykuł 71 ust. 3 rozporządzenia nr 1698/2005 w związku z art. 30 rozporządzenia Komisji (UE) nr 65/2011 z dnia 27 stycznia 2011 r. należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on uregulowaniu krajowemu, takiemu jak będące przedmiotem postępowania głównego, które przewiduje odrzucenie w całości wniosku o płatność dotyczącego operacji, której przyznano współfinansowanie przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, jeżeli niektóre wydatki dokonane na rzecz tej operacji zostały poniesione przed wydaniem decyzji o przyznaniu takiego wsparcia, pod warunkiem że beneficjent wsparcia nie złożył umyślnie fałszywej deklaracji we wniosku o płatność.

Telekomunikacja

Wyrok Trybunału z dnia 28 lipca 2016 r. w sprawie C-240/15, Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni przeciwko Istituto Nazionale di Statistica – ISTAT, Presidenza del Consiglio dei Ministri Ministero dell'Economia e delle Finanze

Odesłanie prejudycjalne – Sieci i usługi łączności elektronicznej – Dyrektywa 2002/21/WE – Artykuł 3 – Bezstronność i niezależność krajowych organów regulacyjnych – Dyrektywa 2002/20/WE – Artykuł 12 – Opłaty administracyjne – Objęcie krajowego organu regulacyjnego zakresem zastosowania przepisów obowiązujących w dziedzinie finansów publicznych oraz przepisów przewidujących ograniczenie i

racjonalizację wydatku administracji publicznej

*) Wykładni art. 3 dyrektywy 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa „ramowa"), zmienionej dyrektywą nr 2009/140/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 listopada 2009 r. i art. 12 dyrektywy 2002/20/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie zezwoleń na udostępnienie sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa „o zezwoleniach") należy dokonywać w taki sposób, że nie stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym, które obejmują krajowy organ ochrony w rozumieniu dyrektywy 2002/21, zakresem zastosowania przepisów krajowych obowiązujących w dziedzinie finansów publicznych, a w szczególności przepisów przewidujących ograniczenie i racjonalizację wydatków administracji publicznej, takim jak rozpatrywane w postępowaniu głównym.

Zamówienia publiczne

Wyrok Trybunału z dnia 7 lipca 2016 r. w sprawie C-46/15, Ambisig – Ambiente e Sistemas de Informação Geográfica SA przeciwko AICP – AICP – Associação de Industriais do Concelho de Pombal

Odesłanie prejudycjalne – Zamówienia publiczne – Dyrektywa 2004/18/WE – Artykuł 48 ust. 2 lit. a) ppkt (ii) tiret drugie – Kwalifikacje techniczne wykonawców – Bezpośrednia skuteczność – Środki dowodowe – Stosunek hierarchiczny między zaświadczeniem wystawionym przez prywatnego nabywcę i jednostronnym oświadczeniem oferenta – Zasada proporcjonalności – Zakaz wprowadzania istotnych zmian do przewidzianych środków dowodowych

*) Artykuł 48 ust. 2 lit. a) ppkt (ii) tiret drugie dyrektywy 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi należy interpretować w ten sposób, iż spełnia on przesłanki do tego, by nadawać jednostkom, w braku transpozycji do prawa krajowego, prawa, na które mogą się one powołać przed sądami krajowymi wobec instytucji zamawiającej, o ile ta jest organem publicznym lub na podstawie aktu władzy publicznej i pod jej kontrolą powierzono jej wykonywanie usług użyteczności publicznej i o ile w tym celu dysponuje ona uprawnieniami wykraczającymi poza normy obowiązujące w stosunkach między jednostkami.

*) Artykuł 48 ust. 2 lit. a) ppkt (ii) tiret drugie dyrektywy 2004/18 należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on stosowaniu reguł ustanowionych przez instytucję zamawiającą, takich jak te będące przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, które nie pozwalają wykonawcy na wykazanie swoich zdolności technicznych za pomocą oświadczenia podpisanego przez niego samego, chyba że przedstawi on dowód na to, iż uzyskanie zaświadczenia od prywatnego nabywcy jest niemożliwe lub bardzo utrudnione.

*) Artykuł 48 ust. 2 lit. a) ppkt (ii) tiret drugie dyrektywy 2004/18 należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on postanowieniom ustanowionym przez instytucję zamawiającą, takim jak te będące przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, które pod sankcją wykluczenia kandydatury oferenta wymagają, aby zaświadczenie wystawione przez prywatnego nabywcę zawierało podpis poświadczony przez notariusza, adwokata lub inny właściwy organ.

Wyrok Trybunału z dnia 14 lipca 2016 r. w sprawach połączonych C-458/14 i C-67/15, Promoimpresa Srl (C-458/14) przeciwko Consorzio dei comuni della Sponda Bresciana del Lago di Garda e del Lago di Idro, Regione Lombardia oraz Mario Melis i in. (C-67/15) przeciwko Comune di Loiri Porto San Paolo, Provincia di Olbia Tempio

Odesłanie prejudycjalne – Zamówienia publiczne i swoboda przedsiębiorczości – Artykuł 49 TFUE – Dyrektywa 2006/123/WE – Artykuł 12 – Koncesje na majątek publiczny położony na obszarach nad brzegami mórz, jezior i rzek o znaczeniu gospodarczym – Automatyczne przedłużanie – Brak postępowania przetargowego

*) Artykuł 12 ust. 1 i 2 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym należy interpretować w ten sposób, iż przepis ten stoi na przeszkodzie środkowi krajowemu, takiemu jak rozpatrywany w postępowaniu głównym, który przewiduje automatyczne przedłużanie będących w mocy i przeznaczonych na cele wykonywania działalności turystyczno-rekreacyjnej zezwoleń dotyczących majątku publicznego położonego na obszarach nad brzegami mórz i jezior, w braku przeprowadzenia jakiejkolwiek procedury wyboru potencjalnych kandydatów.

*) Artykuł 49 TFUE należy interpretować w ten sposób, że postanowienie to stoi na przeszkodzie przepisom krajowym, takim jak rozpatrywane w postępowaniach głównych, które umożliwiają automatyczne przedłużanie będących w mocy i przeznaczonych na cele wykonywania działalności turystyczno-rekreacyjnej koncesji na majątek publiczny, jeśli koncesje te mają niewątpliwe znaczenie transgraniczne.

Wyrok Trybunału z dnia 14 lipca 2016 r. w sprawie C-406/14, Wrocław – miasto na prawach powiatu przeciwko Ministrowi Infrastruktury i Rozwoju

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 2004/18/WE – Zamówienia publiczne na roboty budowlane – Zgodność z prawem obowiązku wykonania pewnej części zamówienia bez udziału podwykonawców – Rozporządzenie (WE) nr 1083/2006 – Przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności – Obowiązek państw członkowskich dokonania korekty finansowej w stosunku do wykrytych nieprawidłowości – Pojęcie „nieprawidłowości" – Konieczność dokonania korekt w przypadku naruszenia prawa Unii w dziedzinie udzielania zamówień publicznych

*) Dyrektywę 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi, zmienioną rozporządzeniem Komisji (WE) nr 2083/2005 z dnia 19 grudnia 2005 r. należy interpretować w ten sposób, że instytucja zamawiająca nie jest uprawniona do wymagania w drodze klauzuli w specyfikacji istotnych warunków zamówienia na roboty budowlane, by przyszły wykonawca tego zamówienia wykonał własnymi siłami pewną, określoną procentowo część robót objętych wspomnianym zamówieniem.
*) Artykuł 98 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 w związku z art. 2 pkt 7 tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, iż

okoliczność, że w ramach zamówienia publicznego na roboty budowlane dotyczące projektu korzystającego z pomocy finansowej Unii instytucja zamawiająca wymagała, aby przyszły wykonawca realizował siłami własnymi co najmniej 25% wskazanych robót, z naruszeniem dyrektywy 2004/18, stanowi „nieprawidłowość" w rozumieniu wspomnianego art. 2 pkt 7, uzasadniającą konieczność dokonania korekty finansowej na mocy wspomnianego art. 98, o ile nie można wykluczyć, że uchybienie to miało wpływ na budżet odnośnego funduszu. Kwotę tej korekty należy określić przy uwzględnieniu wszystkich konkretnych okoliczności, które są istotne z punktu widzenia kryteriów wskazanych w art. 98 ust. 2 akapit pierwszy wspomnianego rozporządzenia, a mianowicie charakteru stwierdzonej nieprawidłowości, jej wagi oraz straty finansowej poniesionej przez dany fundusz.

Wyrok Trybunału z dnia 14 lipca 2016 r. w sprawie C-6/15, TNS Dimarso NV przeciwko Vlaamse Gewest

Odesłanie prejudycjalne – Zamówienia publiczne na usługi – Dyrektywa 2004/18/WE – Artykuł 53 ust. 2 – Kryteria udzielania zamówienia – Najkorzystniejsza ekonomicznie oferta – Metoda oceny – Zasady określania wagi – Obowiązek wskazania przez instytucję zamawiającą w ogłoszeniu o zamówieniu wagi kryteriów zamówienia – Zakres obowiązku

*) Artykuł 53 ust. 2 dyrektywy 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi w świetle zasady równego traktowania i wynikającego z niej obowiązku przejrzystości należy interpretować w ten sposób, że przy zamówieniu publicznym na usługi, które ma być udzielone na podstawie kryterium oferty najkorzystniejszej ekonomicznie z punktu widzenia instytucji zamawiającej, owa instytucja nie musi podać do wiadomości potencjalnych oferentów w ogłoszeniu o zamówieniu lub specyfikacji warunków zamówienia dotyczących przetargu na to zamówienie metody oceny stosowanej przez instytucję zamawiającą w celu konkretnego ocenienia i sklasyfikowania ofert. Metoda ta nie może natomiast skutkować zmianą kryteriów udzielenia zamówienia ani ich wagi.

Zatrudnienie

Wyrok Trybunału z dnia 20 lipca 2016 r. w sprawie C-341/15, Hans Maschek przeciwko Magistratsdirektion der Stadt Wien – Personalstelle Wiener Stadtwerke

Odesłanie prejudycjalne – Polityka społeczna – Dyrektywa 2003/88/WE – Artykuł 7 – Prawo do corocznego płatnego urlopu – Przejście w stan spoczynku na wniosek zainteresowanego – Pracownik, który w pełni nie wykorzystał przysługującego mu urlopu wypoczynkowego przed ustaniem stosunku pracy – Uregulowanie krajowe pozbawiające pracownika prawa do ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop – Zwolnienie chorobowe – Urzędnicy

*) Wykładni art. 7 ust. 2 dyrektywy 2003/88/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. dotyczącej niektórych aspektów organizacji czasu pracy należy dokonywać w ten sposób, że:
– przepis ten stoi na przeszkodzie przepisowi prawa krajowemu, takiemu jak przepis rozpatrywany w postępowaniu głównym, który pozbawia prawa do ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop pracownika, którego stosunek pracy został rozwiązany wskutek złożenia przez niego wniosku o przejście w stan spoczynku i który przed

rozwiązaniem stosunku pracy nie był w stanie wykorzystać przysługującego mu urlopu wypoczynkowego;
– pracownik, który przeszedł w stan spoczynku, ma prawo do ekwiwalentu pieniężnego za urlop, którego nie wykorzystał ze względu na brak możliwości wykonywania swoich obowiązków z powodu choroby;
– pracownik, którego stosunek pracy zostaje rozwiązany na mocy porozumienia zawartego z jego pracodawcą, a który nadal pobiera wynagrodzenie bez obowiązku świadczenia pracy w określonym okresie poprzedzającym jego przejście w stan spoczynku, nie ma prawa do ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany w tym okresie urlop, chyba że nie mógł go wykorzystać z powodu choroby;
– państwa członkowskie z jednej strony muszą podjąć decyzję o ewentualnym przyznaniu pracownikom prawa do urlopu wypoczynkowego w wymiarze wyższym niż minimalny okres czterech tygodni przewidziany w art. 7 dyrektywy 2003/88. W takim wypadku państwa członkowskie mogą postanowić, że pracownikowi, który z powodu choroby nie mógł w pełni wykorzystać przysługującego mu urlopu wypoczynkowego przed ustaniem jego stosunku pracy, przysługuje prawo do ekwiwalentu pieniężnego w wymiarze odpowiadającym takiemu dodatkowemu okresowi. Z drugiej strony państwa członkowskie muszą określić warunki przyznawania takiego ekwiwalentu.

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

[*) Podstawę opracowania not dotyczących orzeczeń ETPC stanowią informacje zawarte w bazie HUDOC]

Wyrok (Izba) z dnia 5 lipca 2016 r. w sprawie Kurski przeciwko Polsce (skarga nr 26115/10)

Naruszenie art. 10 EKPC – wolność wypowiedzi

Jacek Kurski jako poseł „Prawa i Sprawiedliwości” w maju 2006 r. wraz z innymi politykami i ekspertami wziął udział w programie telewizyjnym „Warto rozmawiać”, wyemitowanym na żywo, a następnie dwukrotnie powtórzonym w telewizji publicznej. W trakcie emisji programu J. Kurski demonstracyjnie wskazał na opublikowane na łamach „Gazety Wyborczej” artykuły krytyczne wobec partii „Prawo i Sprawiedliwość”. Publicznie podniósł zarzut, że istniało porozumienie między spółką J&S S.A. (importującą ropę naftową), która reklamowała się w tej gazecie, a wydawcą gazety, który stał za atakami na tę partię we wskazanych artykułach. Jacek Kurski oświadczył, że spółka finansowała masową propagandę przeciwko partii „Prawo i Sprawiedliwość”. Wydawca „Gazety Wyborczej” wniósł przeciwko J. Kurskiemu powództwo cywilne uzasadnione tym, że wypowiedzi posła

w programie telewizyjnym wyrządziły szkodę dobremu imieniu i wiarygodności spółki. W czerwcu 2007 r. Sąd Okręgowy w Warszawie uwzględnił powództwo i nakazał J. Kurskiemu przeprosiny na łamach „Gazety Wyborczej" oraz na antenie telewizji, a ponadto zapłatę 10 000 zł na cel społeczny. Sąd apelacyjny utrzymał w mocy ten wyrok, a Sąd Najwyższy w listopadzie 2009 r. oddalił kasację J. Kurskiego.

W skardze do ETPC J. Kurski zarzucił, że wydane w sprawie wyroki sądowe naruszyły jego prawo do wolności wypowiedzi zagwarantowane w art. 10 EKPC.

Trybunał przypomniał, że w swoim dotychczasowym orzecznictwie odróżniał wypowiedzi o faktach od sądów ocennych. Podkreślił, że istnienie faktów jest możliwe do wykazania, natomiast prawdziwości ocen nie da się udowodnić. Co istotne, art. 10 ust. 2 EKPC pozostawia niewiele miejsca na ograniczenia wypowiedzi politycznych lub debaty o sprawach interesu publicznego.

W ocenie ETPC orzeczenia sądów polskich w sprawie J. Kurskiego były niewątpliwie ingerencją w prawo skarżącego do wolności wypowiedzi. Jednocześnie stwierdził, że ingerencja ta była przewidziana przez prawo i została podjęta w uprawnionym celu ochrony dobrego imienia lub praw innych osób, tj. dobrego imienia, reputacji i wiarygodności spółki będącej wydawcą „Gazety Wyborczej".

Następnie ETPC dokonał oceny konieczności ingerencji w społeczeństwie demokratycznym. Trybunał zwrócił uwagę, że sądy polskie zbadały prawdziwość wyemitowanych w telewizji publicznej wypowiedzi J. Kurskiego zarzucających istnienie porozumienia między wydawcą „Gazety Wyborczej" a spółką importującą ropę naftową, która miała finansować artykuły krytyczne wobec partii „Prawo i Sprawiedliwość". Sądy uznały, że skarżący nie udowodnił, iż dochody z reklam J&S S.A. miały związek z jakimkolwiek konkretnym artykułem w „Gazecie Wyborczej". Trybunał stwierdził, że choć zarzuty wobec „Gazety Wyborczej" były dosyć poważne, zostały postawione gazecie, która przez informowanie o sprawach wagi publicznej aktywnie uczestniczyła w debacie publicznej. Ponownie ETPC podkreślił szczególną rolę prasy w społeczeństwie demokratycznym. Jak zaznaczył, obowiązkiem prasy jest przekazywanie informacji we wszystkich sprawach o znaczeniu publicznym zgodnie z zakresem obowiązków i w granicach odpowiedzialności. Dodał jednocześnie, że wolność dziennikarska obejmuje dopuszczalność pewnej przesady czy nawet prowokacji. Są to względy szczególnie istotne z uwagi na wpływ mediów na społeczeństwo. Media nie tylko informują, ale również przez sposób prezentacji informacji mogą sugerować, jak należy je odbierać. Dlatego dziennikarze i publicyści, podobnie jak inne osoby aktywnie zaangażowane w sprawy publiczne, muszą wykazywać większą otwartość na krytykę wobec nich. W systemie demokratycznym granice dozwolonej krytyki muszą być znacznie szersze w przypadku prasy niż w przypadku osoby prywatnej.

Ponadto, Trybunał odniósł się do sposobu prowadzenia sprawy J. Kurskiego przez sądy krajowe, zbadał w szczególności, czy sądy stosowały standardy wynikające z art. 10 EKPC. Zwrócił uwagę, że sądy uznały, iż wypowiedzi skarżącego w programie telewizyjnym obejmowały zarówno wypowiedzi o faktach, jak i oceny tych faktów. Po zbadaniu okoliczności sprawy sądy stwierdziły, że skarżący nie wykazał prawdziwości swoich wypowiedzi ani podczas audycji telewizyjnej ani w trakcie toczącego się postępowania cywilnego.

Trybunał zaznaczył, że wypowiedzi skarżącego, który aktywnie i publicznie komentował bieżące sprawy, były częścią toczącej się debaty o sprawach publicznie istotnych. Trybunał potwierdził jednocześnie, że Konwencja gwarantuje ochronę wszystkim uczestnikom takich debat. Mimo że wypowiedzi skarżącego były nieco przesadne, to jednak zdaniem ETPC nic nie wskazywało, że posłużył się on językiem obraźliwym oraz niewłaściwym albo że wykroczył poza generalnie akceptowalne granice przesady. Z kolei ocena tego, czy skarżący opierał się na informacjach wystarczająco dokładnych i spójnych oraz czy formułowane przez niego zarzuty były poparte faktami należała do sądów krajowych, zasadniczo lepiej przygotowanych do oceny okoliczności faktycznych sprawy. Przy orzekaniu w tego rodzaju sprawach sądy muszą jednak przestrzegać standardów wolności wypowiedzi wynikających z Konwencji.

Trybunał dodał, że skarżący bez wątpienia uczestniczył w debacie publicznej na ważny temat. W świetle orzecznictwa ETPC i okoliczności sprawy nieuzasadnione było więc wymaganie od niego udowodnienia przed sądami prawdziwości sformułowanych publicznie zarzutów, czyli spełnienia standardu bardziej wymagającego niż należyta staranność. Takie podejście sądów krajowych *de facto* pozbawiło skarżącego ochrony na podstawie art. 10 EKPC.
Dokonując oceny proporcjonalności ingerencji w prawo skarżącego do wolności wypowiedzi w świetle art. 10 EKPC, Trybunał wziął pod uwagę naturę i dolegliwość orzeczonych sankcji (obowiązek opublikowania przeprosin kosztujących prawie 35 000 zł oraz wpłaty 10 000 zł na cel społeczny). Zdaniem ETPC sankcje finansowe nałożone na skarżącego były zbyt surowe, zważywszy że koszt publikacji przeprosin odpowiadał osiemnastokrotności średniego wynagrodzenia w owym czasie.

Podsumowując, Trybunał stwierdził, że sądy polskie nie stwierdziły w sposób przekonujący istnienia żadnej pilnej społecznie potrzeby większej ochrony praw spółki będącej wydawcą „Gazety Wyborczej" niż prawa skarżącego do wolności wypowiedzi oraz ogólnego interesu w promowaniu tej wolności, zwłaszcza że w tej sprawie w grę wchodziła kwestia interesu publicznego. Uzasadnienie sądów nie usprawiedliwiało wystarczająco ingerencji w prawo skarżącego do wolności wypowiedzi. Władze krajowe nie zachowały zdaniem ETPC właściwej równowagi wchodzących w grę interesów. Trybunał orzekł zatem jednogłośnie, że doszło do naruszenia art. 10 EKPC.

Wyrok (Izba) z dnia 5 lipca 2016 r. w sprawie Ziembiński przeciwko Polsce Nr 2 (skarga nr 1799/07)

Naruszenie art. 10 EKPC – wolność wypowiedzi

W lipcu 2004 r. Maciej Ziembiński w wydawanym przez siebie tygodniku „Komu i Czemu" opublikował artykuł zatytułowany „Łajno – elegancko opakowane". Skrytykował w nim niektóre inwestycje przeprowadzane w regionie, w tym pomysł założenia fermy przepiórczej, a także pomysłodawców tych inwestycji, względem których (bez podania nazwisk) użył sformułowań: „palant", „nierozgarnięty szef", „przygłupawy urzędnik", „pozer", „populista". W marcu 2005 r. starosta radomszczański wraz z dwoma pracownikami starostwa wniósł prywatny akt oskarżenia przeciwko M. Ziembińskiemu i zażądał przeprosin. W lutym 2006 r. sąd pierwszej instancji uznał, że dziennikarz dopuścił się

znieważenia za pomocą środków masowego komunikowania i skazał go na grzywnę 10 000 złotych. Sąd drugiej instancji utrzymał ten wyrok w mocy.

W skardze do ETPC M. Ziembiński zarzucił polskim sądom naruszenie wolności wypowiedzi zagwarantowanej w art. 10 EKPC.

Trybunał uznał zarzut postawiony przez M. Ziembińskiego za zasadny. Stwierdził, że w sprawie skarżącego doszło do ingerencji w jego swobodę wypowiedzi. Podkreślił jednocześnie, że ingerencja ta była przewidziana w przepisach prawa krajowego (art. 216 kodeksu karnego) oraz służyła uzasadnionemu prawnie celowi – ochronie dobrego imienia lub praw innych osób.

Następnie ETPCZ zbadał, czy ingerencja w swobodę wypowiedzi skarżącego była konieczna w społeczeństwie demokratycznym oraz czy władze krajowe zachowały odpowiednią równowagę między ochroną wolności wypowiedzi zagwarantowanej w art. 10 EKPC a ochroną dobrego imienia osób, przeciwko którym zarzuty w prasie zostały sformułowane, w aspekcie prawa do prywatności zagwarantowanego w art. 8 EKPC. Po pierwsze, Trybunał zwrócił uwagę na satyryczny charakter artykułu skarżącego i podkreślił, że sarkazm i ironia są w pełni zgodne z korzystaniem przez dziennikarzy ze swobody wypowiedzi. W przypadku uczestników debaty publicznej, jakkolwiek związanych granicami wyznaczonymi koniecznością ochrony dobrego imienia innych osób, dopuszczalny jest jednak pewien stopień wyolbrzymienia czy prowokacji. Po drugie, starosta to pochodzący z wyboru polityk, który z racji zajmowanego urzędu może być poddany szerokiej krytyce. Zdaniem Trybunału sądy krajowe nie wzięły jednak tych elementów w wystarczającym stopniu pod rozwagę.

Poza tym, w ocenie ETPC, ingerencja w prawo skarżącego do wolności wypowiedzi była nieproporcjonalna z uwagi na surowość zastosowanej wobec niego sankcji. Trybunał zaznaczył, że zastosowanie w tego typu sprawach sankcji karnych nie stanowi samo w sobie naruszenia standardu konwencyjnego, ale charakter i surowość nakładanych kar nie może zniechęcać prasy lub innych osób zaangażowanych w debatę publiczną do zabierania głosu w dyskusji.

Podsumowując, Trybunał stwierdził, że ingerencja w swobodę wypowiedzi skarżącego była nieproporcjonalna oraz nie była konieczna w społeczeństwie demokratycznym. Większością głosów pięć do dwóch Trybunał orzekł, że w rozpoznawanej sprawie doszło do naruszenia art. 10 EKPC.

Zdanie odrębne zgłosili sędziowie z Polski (K. Wojtyczek) i Litwy (A. Kûris), którzy opowiedzieli się za brakiem naruszenia Konwencji. Sędziowie zwrócili uwagę, że skarżący użył w artykule zwrotów obelżywych, zawierających w sobie bardzo negatywny ładunek emocjonalny, a wolność słowa nie jest nieograniczona i nie może być używana do obrażania innych osób bez względu na wagę stawianych tym osobom zarzutów.

Wyrok (Wielka Izba) z dnia 5 lipca 2016 r. w sprawie Jeronovičs przeciwko Łotwie (skarga nr 44898/10)

Naruszenie art. 3 EKPC – zakaz tortur i nieludzkiego lub poniżającego traktowania w aspekcie proceduralnym – odmowa podjęcia na nowo postępowania karnego mimo jednostronnej deklaracji rządu uznającej naruszenie EKPC

Viktors Jeronovičs został w kwietniu 1998 r. aresztowany pod zarzutem popełnienia kilku przestępstw, a następnie we wrześniu 2000 r. skazany na karę 9 lat pozbawienia wolności. Przeciwko funkcjonariuszom policji, którzy dopuścili się wobec niego bezprawnego traktowania w celu wymuszenia przyznania się do popełnienia zarzucanych czynów, złożył prywatny akt oskarżenia, ale postępowanie to zostało umorzone z powodu braku dowodów. W 2001 r. V. Jeronovičs wniósł skargę (nr 547/02) do ETPC opartą na zarzutach bezprawnego traktowania przez policję oraz braku związanego z tym faktem skutecznego śledztwa.

Rząd łotewski w dniu 30 kwietnia 2008 r. złożył jednostronną deklarację, w której przyznał naruszenie art. 3 i art. 13 EKPC oraz zobowiązał się do wypłaty skarżącemu odszkodowania. Trybunał decyzją z 10 lutego 2009 r. skreślił skargę z listy w części objętej ową jednostronną deklaracją.

W październiku 2010 r. V. Jeronovičs wystąpił o wznowienie postępowania karnego, które doprowadziło do jego skazania oraz postępowania dotyczącego bezprawnego (nieludzkiego lub poniżającego) potraktowania go przez policję. Wniosek został oddalony na tej podstawie, że w świetle przepisów krajowych jednostronna decyzja rządu nie może być uznana za nową okoliczność uzasadniającą wznowienie.

W skardze do ETPC skarżący, powołując się na art. 3 i art. 13 EKPC, podniósł, że choć w decyzji z 10 lutego 2009 r. Trybunał zaakceptował jednostronną deklarację rządu łotewskiego, prokuratura oddaliła wniosek o wznowienie obu postępowań związanych z tą sprawą. W ocenie skarżącego naruszyło to jego prawo do skutecznego środka prawnego.

W sprawie jako strona trzecia wystąpiła Helsińska Fundacja Praw Człowieka z siedzibą w Warszawie.

Trybunał przypomniał, że przy podejmowaniu decyzji, czy skargę albo jej część skreślić z listy na podstawie art. 37 ust. 1 lit. c EKPC w związku z jednostronną deklaracją rządu należy uwzględnić: naturę podniesionych zarzutów, naturę i zakres środków podjętych przez rząd przy wykonywaniu wcześniejszych wyroków ETPC w podobnych sprawach oraz ich wpływ na rozpoznawaną sprawę; naturę zobowiązań zawartych w jednostronnej deklaracji, zwłaszcza przyznanie naruszenia Konwencji i zapłatę odpowiedniego odszkodowania; istnienie istotnego lub „jasnego i bogatego" orzecznictwa w tym zakresie, czyli ustalenie, czy kwestie podniesione w skardze były porównywalne z rozpatrzonymi wcześniej przez Trybunał; sposób, w jaki rząd miał zapewnić skarżącemu naprawę naruszenia i możliwość wyeliminowania w ten sposób jego skutków. Ponadto Trybunał ocenia, czy nie zachodzi potrzeba dalszego badania skargi lub jej części oraz czy nie wymaga tego poszanowanie praw człowieka. Jeżeli warunki te zostały spełnione, ETPC skreśla z listy skargę albo odpowiednią jej część. W tym celu Trybunał starannie bada zobowiązania rządu zawarte w jednostronnej deklaracji i w razie potrzeby interpretuje je w świetle swojego orzecznictwa. Jednakże nawet po zaakceptowaniu jednostronnej deklaracji i wydaniu decyzji o skreśleniu skargi lub jej części z listy Trybunał zastrzega sobie prawo do ponownego wpisania skargi (lub odpowiednio jej części) na listę w razie niewypełnienia przez rząd zaakceptowanych przez ETPC warunków jednostronnej deklaracji.

Trybunał zaznaczył, że jednostronna deklaracja rządu może być poddana kontroli dwukrotnie. Po pierwsze, przed podjęciem decyzji o skreśleniu skargi z

listy ETPC bada charakter zobowiązań w niej zawartych, adekwatność odszkodowania oraz kwestię, czy poszanowanie praw człowieka wymaga dalszego badania sprawy zgodnie z wymienionymi kryteriami. Po drugie, po podjęciu decyzji o skreśleniu Trybunał sprawuje kontrolę nad implementacją zobowiązań rządu i bada, czy zaistniały wyjątkowe okoliczności (art. 43 ust. 5 regulaminu trybunału) usprawiedliwiające ponowne wpisanie skargi (albo jej części) na listę.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy Trybunał zbadał, czy ze zobowiązania rządu łotewskiego zawartego w jednostronnej deklaracji i decyzji ETPC z 10 lutego 2009 r. o skreśleniu z listy skargi skarżącego w zakresie objętym deklaracją mógł wynikać obowiązek państwa podjęcia na nowo umorzonego postępowania oraz czy odmowa wznowienia tego postępowania rodziła problem na tle art. 3 EKPC w jego aspekcie proceduralnym. W decyzji o skreśleniu skargi Trybunał nie sprecyzował bowiem, czy rząd łotewski nadal miał obowiązek prowadzenia skutecznego śledztwa albo czy obowiązek taki przestał istnieć na skutek przyznania, że doszło do naruszenia Konwencji i zobowiązania do zapłaty odszkodowania.

Trybunał nie doszukał się w sprawie V. Jeronovičsa żadnych wyjątkowych okoliczności, które mogłyby uzasadniać ponowne wpisanie na listę części skargi nr 547/02 skreślonej na mocy decyzji z 10 lutego 2009 r. Zwrócił uwagę, że w jednostronnej deklaracji rząd łotewski zobowiązał się do podjęcia wszystkich niezbędnych działań mających na celu uniknięcie podobnych naruszeń w przyszłości oraz do zapewnienia skutecznego środka prawnego. Stwierdził, że zawarte w decyzji zobowiązanie rządu „zapewnienia skutecznego środka prawnego" należy interpretować jako wymaganie środka ogólnego, a nie szczególnego, indywidualnego środka, który sugerowałby, że odmowa podjęcia postępowania byłaby równoznaczna z naruszeniem tego zobowiązania. Trybunał podkreślił, że zgodnie z treścią decyzji z 10 lutego 2009 r. skarżący nadal miał możliwość korzystania „ze wszystkich innych dostępnych środków prawnych w celu uzyskania naprawy naruszenia". Z kolei prawo skarżącego do zapewnienia mu możliwości skorzystania ze środków prawnych prowadzących do naprawy naruszenia musi łączyć się z obowiązkiem rządu zapewnienia środka prawnego w postaci przeprowadzenia w tym zakresie śledztwa. W celu naprawienia naruszenia art. 3 EKPC państwo, w uzupełnieniu szczegółowego i skutecznego śledztwa, ma obowiązek przyznać skarżącemu (w razie potrzeby) odszkodowanie albo przynajmniej zapewnić możliwość domagania się i uzyskania odszkodowania za szkody wynikające ze złego traktowania. Jednak w przypadkach umyślnego złego traktowania naruszenia art. 3 EKPC nie można naprawić wyłącznie przez wypłatę odszkodowania. Jak zaznaczył ETPC, gdyby władze krajowe mogły ograniczyć swoją reakcję na umyślne złe traktowanie przez funkcjonariuszy państwa do zapłaty odszkodowania, bez podjęcia wystarczających działań w celu ścigania i ukarania osób odpowiedzialnych, w niektórych sprawach dochodziłoby do całkowicie bezkarnego nadużywania przez tych funkcjonariuszy praw osób znajdujących się pod ich kontrolą, a generalny zakaz tortur oraz nieludzkiego i poniżającego traktowania, mimo swego fundamentalnego znaczenia, pozostałby praktycznie bezskuteczny. W rezultacie nie można było zaakceptować stanowiska rządu łotewskiego, że zapłata odszkodowania stanowiła ostateczne rozwiązanie sprawy. Taka interpretacja pozbawiłaby skarżącego istotnej części jego praw i nie byłaby zgodna z obowiązkiem państwa wynikającym z części proceduralnej art. 3 EKPC.

Następnie Trybunał podkreślił, że procedura jednostronnej deklaracji ma charakter wyjątkowy i w sprawach, w których wchodzą w grę naruszenia najbardziej fundamentalnych praw gwarantowanych w Konwencji, nie może prowadzić ani do obejścia sprzeciwu skarżącego względem ugody ani do umożliwienia rządowi uniknięcia odpowiedzialności za te naruszenia. Zatem w sytuacji braku skutecznego śledztwa w sprawie złego traktowania skarżącego przez policjantów decyzja ETPC z 10 lutego 2009 r. nie uchyliła ani nie mogła uchylić utrzymującego się nadal obowiązku rządu łotewskiego prowadzenia śledztwa zgodnie z wymaganiami Konwencji. Nie było więc podstaw do uznania przez państwo, że przez zapłatę kwoty odszkodowania wskazanej w jednostronnej deklaracji i przyznanie, iż doszło do naruszenia postanowień Konwencji, państwo spełniło obowiązek na podstawie jej art. 3. Na podstawie stosownych przepisów prawa łotewskiego skarżący mógł złożyć wniosek do prokuratora o podjęcie na nowo (wznowienie) umorzonego postępowania pod warunkiem spełnienia określonych warunków ustawowych, tj. ze względu na nowo ujawnione okoliczności, i z tej możliwości skorzystał. Z obowiązujących przepisów procedury karnej wynika również, że rozstrzygnięcie przez międzynarodowy organ sądowy, iż prawomocne orzeczenie sądu łotewskiego nie jest zgodne z prawem międzynarodowym wiążącym Łotwę, stanowi nowo ujawnioną okoliczność. Wniosek skarżącego został jednak odrzucony na tej podstawie, że jednostronna deklaracja rządu nie stanowiła nowo ujawnionej okoliczności w rozumieniu kodeksu. Zdaniem ETPC, nawet jeżeli w ramach obowiązujących regulacji prawnych podjęcie śledztwa na nowo nie było możliwe, to jednak żadna przeszkoda prawna nie mogła uchylić wynikającego z art. 3 EKPC obowiązku państwa prowadzenia skutecznego śledztwa.

Wziąwszy pod uwagę odmowę władz podjęcia na nowo umorzonego postępowania karnego dotyczącego złego traktowania skarżącego, które rząd łotewski przyznał w jednostronnej deklaracji w związku ze skargą nr 547/02, Trybunał uznał, że skarżący nie mógł skorzystać ze skutecznego śledztwa wymaganego przez art. 3 EKPC. Większością głosów 10 do 7 Trybunał orzekł, że doszło do naruszenia art. 3 EKPC.

Wyrok (Izba) z dnia 19 lipca 2016 r. w sprawie Kania przeciwko Polsce (skarga nr 49132/11)

Brak naruszenia art. 10 EKPC – wolność wypowiedzi

Dziennikarka Dorota Kania w 2007 r. opublikowała w tygodniku „Wprost" artykuł zatytułowany „Matka chrzestna", który odnosił się do związków funkcjonariuszy policji ze światem przestępczym. Z treści artykułu wynikało, że dawni funkcjonariusze komunistycznej służby bezpieczeństwa, którzy po 1989 r. pozostali w policji, aktywnie chronią członków świata przestępczego wywodzących się z tej służby. Opisany w artykule były funkcjonariusz służb bezpieczeństwa złożył przeciwko D. Kanii pozew o zniesławienie. W sierpniu 2010 r. sąd pierwszej instancji wydał wyrok, w którym wymierzył dziennikarce grzywnę w wysokości 3500 euro oraz nakazał wpłatę na rzecz organizacji charytatywnej równowartości trzymiesięcznej płacy. Sąd drugiej instancji utrzymał w mocy ten wyrok, ale ze względu na trudną sytuację rodzinną i niskie dochody zmniejszył kwoty grzywny oraz zasądzonej nawiązki.

Orzeczone kwoty zostały uregulowane przez Fundację Niezależne Media.

W skardze do ETPC D. Kania zarzuciła naruszenie jej prawa do dziennikarskiej wolności wyrażania opinii, zagwarantowanej w art. 10 EKPC.

Trybunał przypomniał o znaczeniu dziennikarskiej wolności wypowiedzi w demokratycznym społeczeństwie. Ograniczenia tej wolności, zwłaszcza w przypadkach informacji na tematy interesujące opinię publiczną, muszą być proporcjonalne, odpowiednio uzasadnione i konieczne w demokratycznym społeczeństwie. Z kolei dziennikarze są obowiązani korzystać z wolności wypowiedzi w sposób odpowiedzialny i zgodnie z zasadami etyki zawodowej. Jednocześnie ETPC zaznaczył, że rozstrzyganie konfliktu między prawem dziennikarza do wolności wyrażania opinii a prawem do poszanowania dobrego imienia innych osób pozostaje w zakresie kognicji niezawisłych sądów krajowych, z zachowaniem odpowiednich gwarancji procesowych.

Trybunał stwierdził, że działanie władz krajowych w sprawie o zniesławienie przeciwko dziennikarce stanowiło ingerencję w jej prawo do wolności wypowiedzi. Co istotne, ingerencja ta została przewidziana przez prawo i miała uzasadniony cel, a mianowicie ochronę dobrego imienia lub praw innych osób.
Przy rozstrzyganiu, czy owa ingerencja była konieczna w społeczeństwie demokratycznym z punktu widzenia realizacji legitymowanego celu, ETPC zwrócił uwagę, że zgodnie ze stanowiskiem sądów krajowych jedynym spornym fragmentem artykułu skarżącej był fragment stwierdzający, iż pokrzywdzony jako były funkcjonariusz służb bezpieczeństwa umożliwił innej osobie opuszczenie terytorium Polski, co gwarantowało jej bezkarność na wiele lat. Zdaniem ETPC sprawa skarżącej została rozpatrzona przez sąd krajowy z zachowaniem koniecznych gwarancji rzetelnego procesu i prawa do obrony, a także z uwzględnieniem zasad wypracowanych w orzecznictwie Trybunału. Przede wszystkim sąd krajowy uznał, że zakwestionowana wypowiedź nie miała charakteru opinii, tylko stwierdzenia dotyczącego okoliczności faktycznych. W toku przeprowadzonego przed sądem postępowania dowodowego skarżąca nie udowodniła jednak prawdziwości swego stwierdzenia. Sąd polski wziął pod rozwagę odpowiednio wszystkie okoliczności sprawy skarżącej, z zachowaniem wszelkich gwarancji rzetelnego procesu, i doszedł do wniosku, że skarżąca dopuściła się zniesławienia.

W odniesieniu do przesłanki proporcjonalności ingerencji w prawo skarżącej do wolności wypowiedzi ETPC zaznaczył, że kara wymierzona dziennikarce w ramach odpowiedzialności karnej, tj. grzywna oraz nawiązka na rzecz instytucji pożytku publicznego, nie była nadmierna. Ze względu na margines uznania, jaki art. 10 EKPC pozostawia państwom-stronom Konwencji, w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie można było uznać, że odpowiedzialność karna za zniesławienie jest nieproporcjonalna do zamierzonego celu. W ocenie Trybunału ingerencja w wolność wypowiedzi skarżącej została przekonująco uzasadniona i nie miała znamion arbitralności lub nieproporcjonalności. Na tej podstawie ETPC orzekł, że Rzeczpospolita Polska nie naruszyła art. 10 EKPC.

Wyrok (Izba) z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie Mamatas i inni przeciwko Grecji (skargi nr 63066/14, 64297/14, 66106/14)

Brak naruszenia art. 1 Protokołu nr 1 oraz art. 14 EKPC – ochrona własności – zakaz dyskryminacji

Skarżący (6 320 obywateli Grecji) byli posiadaczami greckich obligacji państwowych o wartości od 10 000 do 1 510 000 euro. W następstwie kryzysu finansowego w latach 2009–2011 zostali oni zmuszeni do wymiany posiadanych obligacji na inne instrumenty finansowe o mniejszej wartości, co miało przyczynić się do zmniejszenia państwowego długu publicznego. W lutym 2012 r. grecki parlament przyjął ustawę nr 4050/2012 o zasadach dotyczących zmiany praw z papierów wartościowych emitowanych lub gwarantowanych przez państwo. Podstawowym założeniem tej ustawy była wymiana obligacji państwowych na papiery nowej emisji, których nominalna wartość była o połowę mniejsza, a termin wykupu późniejszy. Republika Grecka dokonała proponowanej zamiany papierów w marcu 2012 r., korzystając z klauzuli restrukturyzacyjnej przewidzianej w ustawie nr 4050/2012. Klauzula ta pozwalała na zamianę pierwotnych warunków obligacji głosami dwóch trzecich obligatariuszy przy 50% kworum wszystkich zainteresowanych. Decyzja obligatariuszy podlegała następnie zatwierdzeniu przez grecką Radę Ministrów. Zgodnie z ustawą nr 4050/2012 taka decyzja była wiążąca także dla pozostałych obligatariuszy, którzy głosowali przeciwko. Wymagana większość została uzyskana dzięki udziałowi dużych inwestorów (banki i instytucje kredytowe).W efekcie, mimo sprzeciwu skarżących, obligacje będące w ich posiadaniu unieważniono i zastąpiono przez nowe papiery wartościowe o wartości 53,5% niższej niż wartość nominalna obligacji.

W skargach do ETPC skarżący zaznaczyli, że wymiana należących do nich obligacji zgodnie z wymogami ustawy nr 4050/2012 była *de facto* równoznaczna z wywłaszczeniem, gdyż zostali pozbawieni własności lub (ewentualnie) stanowiła ingerencję w ich prawo do ochrony własności gwarantowane w art. 1 Protokołu nr 1. W jednej ze skarg (nr 66106/14) skarżący, powołując się na art. 14 EKPC w związku z art. 1 Protokołu nr 1, podnieśli, że nowe przepisy – mimo różnej, nieporównywalnej sytuacji finansowej – doprowadziły do ich dyskryminacji względem innych inwestorów, zwłaszcza tych posiadających obligacje państwowe o łącznej wartości kilku miliardów euro.

Trybunał uznał, że działanie państwa greckiego w stosunku do obligacji posiadanych przez skarżących stanowiło ingerencję w gwarantowane w art. 1 Protokołu nr 1 prawo do poszanowania mienia. Jednakże, co podkreślił ETPC, ingerencja ta była przewidziana prawem – klauzula akcji zbiorowych miała bowiem podstawę w ustawie nr 4050/2012. Poza tym ingerencja była uzasadniona, gdyż zmierzała do realizacji szczególnego – z punktu widzenia trwającego od 2009 r. poważnego kryzysu ekonomicznego państwa – celu publicznego, jakim jest zachowanie stabilności ekonomicznej oraz restrukturyzacja długu państwowego. Co więcej, ingerencja w prawo skarżących do poszanowania mienia była zdaniem ETPC także proporcjonalna. Trybunał, biorąc pod uwagę szeroki margines uznania państwa w tej sferze, zaznaczył, że skarżący nie ponieśli żadnego nadmiernego ciężaru w związku z redukcją o 53,5% wartości rynkowej obligacji, zwłaszcza że faktycznie wartość ta malała na skutek ograniczonej wypłacalności państwa borykającego się z problemami finansowymi i najprawdopodobniej państwo nie mogłoby wykonać swoich zobowiązań wynikających z klauzul zawartych w starych obligacjach przed wejściem w życie nowego prawa. Trybunał dodał, że skoro skarżący nie godzili się na

wymianę obligacji na nowe instrumenty finansowe, to mogli sprzedać swoje obligacje przed wymianą na wolnym rynku.

Trybunał zauważył ponadto, że klauzula akcji zbiorowych oraz restrukturyzacja długu publicznego stanowiły odpowiednie i konieczne środki obniżenia długu publicznego oraz uchronienia państwa przed bankructwem. Przypomniał także, że inwestycja w obligacje nie jest inwestycją wolną od ryzyka. Kondycja i zmiany w gospodarce narodowej wpływają na rynek papierów wartościowych, a ceny obligacji państwowych podlegają prawom funkcjonowania tego rynku. Dlatego – zdaniem ETPC – skarżący powinni być świadomi wahań rynku finansowego oraz ryzyka możliwego spadku wartości ich obligacji, zwłaszcza że Grecja zmagała się z problemami finansowymi i wysokim długiem publicznym jeszcze przed 2009 r.

Podsumowując, Trybunał stwierdził, że w zakresie środków podjętych przez państwo greckie w obliczu wyjątkowo poważnego kryzysu gospodarczego została zachowana równowaga między wymogami interesu publicznego (ratowanie gospodarki i przywrócenie stabilności budżetowej państwa) a wymogami indywidualnego interesu skarżących. W świetle szerokiego marginesu uznania przysługującego państwom podjęte środki nie były również nieproporcjonalne. Nie doszło zatem zdaniem ETPC do naruszenia art. 1 Protokołu nr 1.

W odniesieniu do drugiego zarzutu Trybunał uznał, że procedura wymiany obligacji nie była dyskryminacyjna z kilku powodów.

Po pierwsze, Trybunał powołał się na trudność w lokowaniu posiadaczy obligacji na rynku obligacji, wziąwszy pod uwagę fakt, że rynek ten jest bardzo zmienny i wielu prywatnych inwestorów nabyło obligacje na rynku wtórnym, a nie na rynku pierwotnym. Badanie wszystkich greckich i międzynarodowych rynków finansowych wiązałoby się z koniecznością zawieszenia wymiany obligacji, co wydłużyłoby w czasie procedurę, której wprowadzenie było podyktowane pilnymi potrzebami finansowymi kraju.

Po drugie, Trybunał zwrócił uwagę na trudności w określeniu szczegółowych kryteriów, które pozwoliłyby na rozróżnienie obligatariuszy. Jak zaznaczył, z jednej strony problematyczne byłoby dokonanie rozróżnienia między osobami fizycznymi a osobami prawnymi lub między inwestorami profesjonalnymi a inwestorami nieprofesjonalnymi, ponieważ prawa wynikające z posiadania obligacji nie mogły być traktowane odmiennie w zależności od statusu posiadacza obligacji. Z drugiej strony, byłoby trudne, pod względem prawnym czy nawet w kategoriach praktycznych, wyznaczenie statusu małego inwestora (zgodnie ze stanowiskiem skarżących – z kapitałem poniżej 100 000 euro), zważywszy że niektórzy ze skarżących, jako osoby prywatne, zainwestowali w obligacje sumy przekraczające 100 000 euro. Trybunał uznał, że nawet przy założeniu, że kwota ta teoretycznie mogłaby stanowić próg dla rozróżnienia statusu inwestora, to byłoby niesprawiedliwe, aby osoby prywatne, które zainwestowały w obligacje 100 000 euro, zostały zwolnione z obowiązku wymiany, podczas gdy obowiązkowi temu podlegałyby osoby prawne (inwestorzy), które nabyły obligacje za niższe kwoty.

Po trzecie, Trybunał wziął pod uwagę ryzyko narażenia na niebezpieczeństwo całej operacji wymiany, z katastrofalnymi skutkami dla gospodarki państwa. Według ETPC zapowiedź władz, że określone kategorie obligatariuszy byłyby wyłączone z operacji wymiany zapewne skutkowałaby masowym przekazaniem obligacji tymże obligatariuszom, a co za

tym idzie, obniżeniem kapitału wymaganego do dokonania restrukturyzacji oraz jeszcze bardziej drastycznym obniżeniem wartości nominalnej obligacji niepodlegających wyłączeniu spod obowiązku wymiany. Ponadto, jak stwierdził ETPC, taki transfer stanowiłby zagrożenie dla samej procedury wymiany, a nawet mógłby doprowadzić do bankructwa państwa greckiego, które z czasem zostałoby wykluczone z rynków międzynarodowych, zważywszy że Grecja mogła liczyć na wsparcie finansowe swoich europejskich partnerów pod warunkiem, iż sektor prywatny również weźmie udział w ratowaniu sytuacji gospodarczej kraju.

Po czwarte, Trybunał uwzględnił także potrzebę szybkiego działania w celu restrukturyzacji długu. Jego zdaniem wprowadzenie przez władze krajowe rozróżnienia między różnymi rodzajami inwestorów (obligatariuszy) i wyłączenia niektórych z nich z operacji wymiany to bardzo trudne zadanie, które łączyłoby się z ryzykiem osiągnięcia skutku wymiany przeciwnego do założonego pod względem opłacalności wymiany oraz dynamiki planowanych działań, niezbędnych do zapewnienia powodzenia procesu restrukturyzacji długu.

Podsumowując, Trybunał orzekł, że w rozpoznawanej sprawie nie doszło do naruszenia art. 14 EKPC w związku z art. 1 Protokołu nr 1.